

Recursos d'Internet per a desenvolupar continguts d'esports col·lectius en el currículum d'Educació Física a l'ESO.

*Autor : Eduard Barceló i Casals
Tutor: Dr. David Carreras i Villanova*

Curs 2007-08

Llicència d'Estudis Modalitat B3

<http://www.xtec.cat/~ebarcelo/>

ÍNDEX

1. Introducció	3
→ Antecedents del tema objecte del treball	3
→ Explicació del tema: objectius	3
→ Criteris de selecció dels recursos/enllaços	4
2. Treball dut a terme: pla de treball i metodologia	5
3. Resultats obtinguts	6
→ Marc Teòric	
• Extracte del nou currículum pel que fa als esports col·lectius	6
• Sobre els esports col·lectius : terminologia i classificació	8
• Ensenyament dels esports col·lectius: iniciació i ense. transversal	10
• Enquesta d'opinió als docents d'Educació Física : resultats	12
• Reflexió personal	15
4. Conclusions	17
5. Bibliografia comentada	20
6. Annexes	
→ Respostes de l'enquesta	
→ Els 105 recursos seleccionats (impressió des de la plana web confeccionada)	
→ Correus electrònics (difusió)	
→ Full d'assistents a les presentacions a diferents IES	

1. INTRODUCCIÓ

Antecedents del tema objecte del treball

Durant molts anys l'Educació Física havia estat bastant banalitzada degut, en part, al fet que els professors i professores havien caigut sovint en la temptació d'utilitzar els esports i més concretament els col·lectius, com a contingut principal de l'àrea tant en l'etapa de Primària com en la de Secundària.

Sortosament, amb els nous currículums i també amb la incorporació als centres de docents procedents dels estudis de MEF -Magisteri d'Educació Física-, els INEF -Institut Nacional d'Educació Física- i ara amb els estudis de CAFE -Ciències de l'Activitat Física i l'Esport-, s'han diversificat molt més els continguts de l'Àrea d'Educació Física, tot i que els Esports Col·lectius hi segueixen tenint un paper prou important.

A la vegada, Internet ha fet possible que molts professionals compartim eines i recursos que hem anat elaborant per desenvolupar les nostres sessions. També la xarxa s'ha convertit en un instrument de consulta de materials per desenvolupar el currículum als centres educatius.

Aquest treball representa una feina de continuïtat i ampliació del que va fer Puig Amat en una Llicència d'Estudis retribuïda el curs 2001-02, aquell orientat a Primària i molt més genèric ja que inclou apartats de molts continguts curriculars.

Autor : Enrique Puig Amat

Títol : "Recursos curriculars a l'àrea d'Educació Física a Internet"

Curs 2001-2002

<http://www.xtec.es/sqfp/licencias/200102/resums/epuig.html>

Explicació del tema: objectius i resultats

Els objectius plantejats inicialment en el projecte i que penso que s'han assolit són:

- establir un petit marc teòric sobre els esports col·lectius
- fer una reflexió personal de quins esports triar i com treballar-los a l'ESO
- buscar el parer d'altres docents
- buscar i seleccionar recursos curriculars, majoritàriament en català.
- confeccionar un espai web degudament estructurat
- difondre aquest espai web entre els Centres d'Ensenyament de Catalunya

Així doncs he realitzat un treball que pretén facilitar l'accés a aquestes eines i recursos, centrat en el contingut dels **Esports Col·lectius**.

Hi trobareu dos apartats ben diferenciats:

- un **marc teòric** sobre els esports col·lectius com a contingut curricular d'Educació Física a Secundària que inclou una petita enquesta d'opinió que han contestat 36 docents d'Educació Física de diferents centres de Catalunya, majoritàriament públics.

- un recull de **105 recursos curriculars** -unitats didàctiques, exercicis, reglaments, terrenys de joc, consells, informació general, fòrums, eines comunes, ...- majoritàriament en català - que pretenen donar suport en el dia a dia a l'hora de programar i preparar les sessions d'aquest contingut.

Criteris de selecció dels recursos/enllaços

La recerca i selecció d'enllaços cap a materials i recursos -objectiu final de la feina- ha seguit uns criteris per tal que siguin pràctics.

Pràcticament la totalitat dels enllaços d'aquest espai web, en el moment que els he recollit i enllaçat -de gener a abril del 2008- , compleixen els següents requisits:

1. No inclouen publicitat dinàmica (Pop Up's)
2. No cal estar registrats per consultar o "agafar" res
3. No donen cap error en carregar la pàgina, per tant estan actualitzats
4. Indico el nombre de fulls en els documents "word" i "pdf"
5. En els reglaments i altres documents, indico l'any de publicació
6. Segons el meu criteri, penso que són d'una certa qualitat i tenen utilitat pràctica

Tot i que l'objectiu inicial era el de cercar i recollir recursos en català, atesa la manca de qualitat d'alguns d'ells, he preferit incloure'n alguns en altres idiomes, sempre que tots ells compleixin les característiques plantejades. Així doncs, aproximadament un 70% són en català , un 25% en castellà i el 5% restant en altres idiomes.

També vull remarcar que alguns d'aquests recursos estan plantejats per al cicle superior de Primària, però són perfectament aprofitables per a 1r o 2n d'ESO.

Agraïments

- Dr. David Carreras i Villanova, professor de l'INEFC -centre de Lleida-, que m'ha ajudat i orientat en tot moment en la seva feina de tutor.
- Montse Cotet i Masià, per la revisió lingüística.
- [Peter Hodder-Williams](#), pel suport tècnic de la web.

2. TREBALL DUT A TERME

Pla de treball i metodologia

He aconseguit seguir el calendari de treball establert al projecte inicial, on el gruix de la feina ha estat fer la recerca de recursos a Internet.

Mensualment m'he comunicat amb el meu tutor mitjançant el correu electrònic i hem fet una trobada bimensual (aproximadament). Amb els correus electrònics hem concretat aspectes relacionats amb l'enquesta, m'ha passat bibliografia per fer el marc teòric i m'ha recomanat enllaços cap a materials que hi ha a la xarxa que desconeixia i que segurament m'hagués resultat molt difícil de localitzar.

A les trobades presencials, hem fet un seguiment de la feina feta valorant els resultats de l'enquesta, valorant l'escassetat de recursos aprofitables en català, i fins i tot plantejant possibles solucions a aquesta mancança.

Pel que fa a la construcció del portal web, abans de començar a buscar recursos ja el tenia dissenyat i cada vegada que trobava un enllaç/recurs aprofitable que complia els criteris de selecció esmentats, li afegia fins arribar als 10 enllaços de cada esport triat.

Amb la quantitat d'hores que fet recerca per Internet, també he trobat recursos que no són específicament d'esports col·lectius, però que he considerat que tenien un valor pràctic que els feia mereixedors de recollir-los; és per això que els he recollit a l'apartat "d'eines comuns i altres" que es pot trobar a la plana índex dels recursos d'esports.

Descripció dels recursos utilitzats

Més que una descripció, en faré un esment, doncs són molt concrets:

- Bibliografia
- Correu electrònic
- El www amb els seus motors de recerca
- Un formulari web per a l'enquesta
- El DOG
- El Currículum d'Educació Física per a l'ESO

3. RESULTATS OBTINGUTS

→ MARC TEÒRIC

EXTRACTE DEL NOU CURRÍCULUM PEL QUE FA ALS ESPORTS COL·LECTIUS

A la **introducció** del currículum ja parla del paper important que juga la pràctica d'activitats esportives individuals i COL·LECTIVES per "... *tenir cura del cos, la salut, la millora corporal, la forma física i en l'ús constructiu del temps lliure*".

Pel que fa als **Continguts**, trobem els Esports Col·lectius en un dels quatre blocs:

- Condició Física i salut
- Jocs i ESPORTS
- Expressió corporal
- Activitats en el Medi Natural

Quan parla d'**Objectius** també en trobem dos dels deu, que hi fan una referència clara:

Obj. núm. 6 – "*Practicar diferents activitats físiques, ESPORTIVES, i recreatives, en l'àmbit de la competició i en el temps de lleure per la millora de la condició física.*"

Obj. núm. 9 – "*Mostrar habilitats i actituds de respecte, TREBALL EN EQUIP i esportivitat en la participació en activitats, jocs i ESPORTS, independentment de les diferències culturals, socials i d'habilitat.*"

Una consideració interessant que ens condicionarà la manera de **com** treballar els Esports Col·lectius a l'ESO, queda molt ben reflexada a les frases on diu:

" Els jocs i ESPORTS es presenten com a mitjans de treball, tant per la millora de la condició física i el desenvolupament de les relacions interpersonals com per al coneixement de formes d'activitat física aptes per a la competició, la recreació i el temps de lleure....."

" En les activitats, no s'han de perseguir rendiments esportius ...., s'ha de valorar la millora i l'esforç individual, així com la cooperació activa amb el grup ..."

Pel que fa a la concreció i distribució de **Continguts per a cada curs**, i els criteris d'avaluació corresponents:

- PRIMER D'ESO:

- . Aplicació de les habilitats motrius als esports individuals i COL·LECTIUS.
- . Execució de jocs per a la comprensió de les fases del joc COL·LECTIU: atac i defensa.
- . Realització d'activitats i jocs per a l'aprenentatge dels ESPORTS COL·LECTIUS.
- . Respecte i acceptació de les normes de joc, les activitats i els ESPORTS practicats.
- . Valoració de l'esport individual i COL·LECTIU com fenomen social i cultural.

→ Criteri d'avaluació: millorar l'execució tècnica i tàctica d'un ESPORT COL·LECTIU demostrant haver comprès les fases del joc (atac i defensa) i el respecte per les normes del joc.

- SEGON D'ESO:

. Pràctica d'activitats i jocs per a l'aprenentatge dels fonaments tècnics, tàctics i reglamentaris d'un ESPORT COL·LECTIU.

. Cooperació en les funcions atribuïdes en un EQUIP per a la consecució d'objectius comuns.

→ Criteri d'avaluació: Manifestar actituds de cooperació, tolerància i esportivitat en els ESPORTS I JOCS COL·LECTIUS.

- TERCER D'ESO:

. Realització d'activitats i jocs per a l'aprenentatge dels fonaments tècnics, tàctics i reglamentaris d'un ESPORT COL·LECTIU.

. Assumpció de responsabilitat individual en una activitat COL·LECTIVA com a condició indispensable per aconseguir un objectiu comú.

. Tolerància i esportivitat per sobre de la recerca dels resultats.

→ Criteri d'avaluació: Resoldre situacions de joc en un o més ESPORTS COL·LECTIUS, aplicant coneixements tècnics i tàctics.

- QUART D'ESO:

. Realització de jocs i esports individuals, d'adversari i COL·LECTIUS d'oci i recreació.

. Pràctica d'activitats i jocs per a l'aprenentatge dels fonaments tècnics, tàctics i reglamentaris d'un ESPORT COL·LECTIU.

. Acceptació i cooperació de les funcions atribuïdes dins d'una tasca d'EQUIP.

. Planificació i organització de CAMPIONATS en que s'utilitzin sistemes de puntuació que potenciïn les actituds, valors i respecte de les normes.

→ Criteris d'avaluació:

. Participar de forma activa en activitats esportives individuals, COL·LECTIVES o d'adversari.

. Participar en l'organització i posada en pràctica de torneigs o competicions esportives.

SOBRE ELS ESPORTS COL·LECTIUS

DEFINICIONS

Si agafem un diccionari qualsevol i busquem la paraula esport, hi trobem:

"Exercici corporal d'agilitat, destresa o força, que es practica individualment o en grup, amb intencionalitat lúdica o competitiva seguint unes regles"

Si a la vegada hi busquem col·lectiu:

"Dit d'una cosa que fan diferents persones conjuntament, que afecta a totes elles"

Evidentment, es tracta de definicions molt genèriques que els especialistes en Educació Física s'han dedicat a analitzar, desgranar, redefinir ... Entre alguns d'aquest especialistes hi trobem Pierre Parlebas ⁽¹⁾ on al seu llibre "*Juegos, deporte y sociedad : léxico de praxiología motriz*", parla de joc esportiu per a referir-se als esports, definint-los com "*Situació motriu d'enfrontament codificat, anomenat joc o esport per les instàncies socials. Cada joc esportiu es defineix per un sistema de regles que determina la seva lògica interna*". I defineix l'esport com a :

"Conjunt de situacions motrius codificades en forma de competició i institucionalitzades"

o d'una forma més breu i esquemàtica

"Joc esportiu institucionalitzat"

Segons això, els Esports Col·lectius tradicionalment treballats com a contingut curricular dins de l'Educació Física a Secundària, els trobem dins de la categoria dels jocs institucionalitzats, ja que tots ells:

- tenen federacions que els regulen
- es regeixen per reglaments molt precisos
- el seu desenvolupament va molt unit a la espectacle
- estan molt lligats als processos socioeconòmics i de consum

(1) Pierre Parlebas : Catedràtic del ENSEP (1965-1975) i del INSEP (1975-1987), on va desenvolupar de manera particular la seva feina de docent al costat d'esportistes d'alt nivell. Fa molts anys que es consagra a l'estudi en profunditat de les activitats corporals, els jocs i els esports. Preguntant-se sobre els fonaments de l'Educació Física i per les condicions de la seva coherència i eficàcia, ha posat les bases de la ciència de l'acció motriu. Va ser nomenat l'any 1987 catedràtic de Sociologia per la Universitat de Paris V. El 1991 fou escollit director de la URF de Ciències Socials i, posteriorment, degà de la Facultat de Ciències Humanes i socials de la Sorbona.

CLASSIFICACIÓ

Sovint els especialistes a l'hora de classificar els esports, ho fan utilitzant tres variables i la incertesa que aporten a l'activitat:

1. Els companys
2. Els adversaris
3. El medi

Així doncs, els esports col·lectius els trobem en la categoria on:

- tenim companys amb qui col·laborem per assolir un objectiu comú i per tant ens donen una incertesa a l'hora de fer qualsevol acció
- tenim adversaris que ens impediran assolir aquest objectiu amb la incertesa que comporta
- no tenim incertesa en el medi, ja que es practiquen en un terreny de joc perfectament definit i un reglament que ens regula la seva utilització

A aquestes tres variables cal afegir-n'hi una quarta, que és el mòbil/objecte/pilota, element principal sobre el qual gira tota l'activitat, els gestos tècnics, l'organització i objectiu del joc.

ENSENYAMENT DELS ESPORTS COL·LECTIUS

INICIACIÓ

Pel que fa a la iniciació dels esports col·lectius, els especialistes coincideixen en el fet que cal dur a terme un treball que contempli:

- recreació
- educació
- competició

Quant a l'edat:

- de 6 a 8 anys → edat precoç, cal iniciar a través del joc
- de 9 a 11 anys → edat eficaç recomanada
- a partir de 12 → especialització

La metodologia de treball per a la iniciació que més bons resultats dona, són els mètodes actius (mètode global, pedagogia del descobriment i exploratòria, treballant sempre amb l'aprenentatge significatiu). S'ha demostrat que els jocs modificats són molt eficaços en aquesta etapa.

ESPORTS COL·LECTIUS I EDUCACIÓ

Parlebas va fer una afirmació el 1969 que és perfectament vigent quan parlem d'esport i educació:

"...l'esport no te cap virtut màgica, pot fomentar la solidaritat i cooperació o per contra l'individualisme; pot educar respecte a la norma però també pot fomentar la trampa. Tot depèn de l'EDUCADOR i la forma d'ensenyar, que es fomentin o no els valors positius que té".

Més concretament, els esports col·lectius tenen tres característiques que els doten de grans possibilitats educatives:

1. la gran rellevància dels processos tàctics
2. jugar en equip: relacionar-se, comunicar-se, tolerar ...
3. el mòbil com a potenciador lúdic

ENSENYAMENT TRANSVERSAL DELS EECC

Els esports col·lectius tenen molts aspectes en comú, això fa que alguns experts en recomanin un aprenentatge transversal, és a dir "no ensenyar futbol, rugbi, bàsquet o handbol" sino planificar un treball dels seus aspectes comuns i per fer-ho utilitzar un o altre esport. Cal remarcar que aquest plantejament exclou el voleibol per les seves característiques d'espais separats no invasius i xarxa.

Laurent Bengué ⁽¹⁾, en el seu llibre "*Fundamentos transversales para la enseñanza de los deportes de equipo*", fa una proposta en aquest sentit. La justifica també, afirmant que no tots els professors d'Educació Física, dominem perfectament tots els esports.

Aquesta proposta ens permetrà avaluar situacions d'atac i defensa, independentment de l'esport.

Bengué, parla de tres nivells de joc per a l'aprenentatge dels eecc:

1. joc real amb terreny reduït i menys jugadors
2. tècnica i tàctica amb 2x2 o 3x3
3. treball individual de tècnica

Les competències comunes que tenen la majoria d'eecc són:

- accedir a la zona favorable per marcar o anotar
- conservació de pilota
- capacitat d'anotar
- necessitat de recuperar la pilota
- necessitat de crear i utilitzar espais lliures
- actuar a diferents velocitats d'execució
- coneixement del reglament específic de cada esport

Per plantejar el treball, diferencia tres nivells de formació (principiant, iniciat i avançat) amb un treball específic i concret pel que fa a atac i defensa a cada nivell.

	PRINCIPIANT	INICIAT	AVANÇAT
A T A C	<ul style="list-style-type: none"> . conservació de pilota . avançar . conducció de pilota . passada simple . tècnica per anotar/marcar 	<ul style="list-style-type: none"> . avançar ràpid . recolzar el company . conducció ràpida . passada llarga . desmarcar-se . contraatac 	<ul style="list-style-type: none"> . sistemes de joc . protegir la pilota . crear espais . marcar ràpid . pressionar . demanar la pilota
D E F E N S A	<ul style="list-style-type: none"> . col·locar-se entre la pilota i el blanc (porteria, cistella, zona de marca) . oposar-se al portador de la pilota 	<ul style="list-style-type: none"> . disputar la pilota . interceptar la pilota 	<ul style="list-style-type: none"> . aturar l'atacant . recuperar la pilota . defensa individual i en zona

De tots aquests continguts, en fa propostes d'exercicis pràctics on utilitza un o altre esport de forma aleatòria o a la vegada triant l'esport que facilita més l'aprenentatge d'un o altre contingut.

És especialment recomanat el seu llibre:

- Laurent Bengué
"Fundamentos transversales para la enseñanza de los deportes de equipo"
Editorial Inde , Barcelona 2005

(1) *Laurent Bengué: professor d'Educació Física, formador de formació contínua, supervisor pedagògic de la IUFM de París*

ENQUESTA D'OPINIÓ ALS DOCENTS D'EDUCACIÓ FÍSICA

En cap cas l'enquesta que he passat als docents d'Educació Física de centres de Catalunya, pretenia ser cap recerca a nivell "d'investigació", sino que el que buscava era copsar diferents opinions de com treballem els Esports Col·lectius a l'ESO.

Les conclusions que aquí esmento, són el resultat de 36 respostes a l'enquesta que m'han arribat, un 90% de quals treballen en centres públics, i un 75% d'ells tenen més de 10 anys d'experiència docent. Tots ells treballen els eecc com a contingut curricular a l'ESO.

RESULTATS

En l'anàlisi quantitativa, reflecteixo les opcions **majoritàries**.

Quantitat d'eecc treballats al llarg de tota l'etapa:

6 esports	8 esports	més de 8 esports
33%	25%	16%

Utilització de la **competició** a les sessions:

molt	bastant	poc
9%	61%	30%

Nombre de jugadors d'aquesta competició envers els que marca el reglament sènior:

menys jugadors	els mateixos	més jugadors
61%	17%	22%

% del temps que dediquen als eecc de totes les hores del currículum:

30% del temps	40% del temps	50% del temps o més
33%	14%	28%

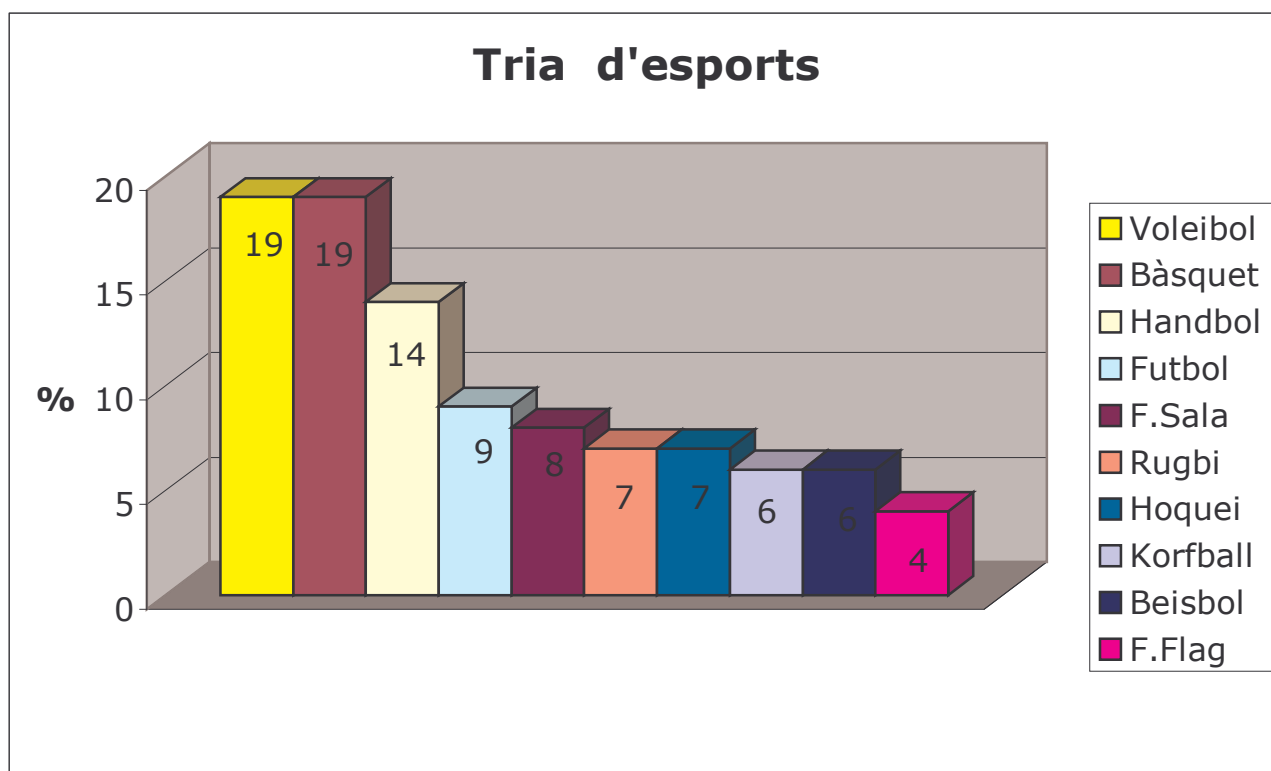
Sobre com es fan **els grups de treball** :

separant nois i noies	per nivells	aleatori
11%	25%	64%

A la pregunta on se'ls obligava a triar **un eecc per a cada nivell** d'eso, els percentatges no són significatius, tot i així:

nivell	esport més triat	%
1r d'ESO	Korfbal	20%
2n d'ESO	Bàsquet	33%
3r d'ESO	Voleibol	36%
4t d'ESO	Handbol	17%

Fent un recompte global dels esports més triats:

Esport	%
Voleibol	19%
Bàsquet	19%
Handbol	14%
Futbol	9%
F.Sala	8%
Rugbi	7%
Hoquei	7%
Korfbal	6%
Beisbol	6%
Futbol Flag	4%

RESUM DE L'ENQUESTA

Si fem una abstracció de les opcions majoritàries de cada pregunta, podríem dir que :

“Els docents d'Educació Física, treballem 6 esports col·lectius al llarg de tota l'ESO(Korfbal a 1r, Bàsquet a 2n, Voleibol a 3r , Handbol a 4t i dos més); utilitzem bastant la competició en les nostres sessions però amb menys jugadors dels que marca el reglament sènior de cada esport i fem els grups de treball de forma aleatòria. Un 30% de les Unitats didàctiques les dediquem a aquest contingut.”

COMENTARIS DELS ENQUESTATS

L'enquesta també deixava un espai obert perquè els enquestats donessin la seva opinió sobre el treball dels esports col·lectius a l'ESO. Vull recollir aquí uns quants que m'han semblat que aportaven algunes idees dignes de ser recollides.

1. La instal·lació i el material condiona molt quin esport col·lectiu treballar.
2. Caldria potenciar aquells eecc més desconeguts, el nivell és més homogeni.
3. Cal aprofitar que és un dels continguts que més motiva als alumnes.
4. Cal prescindir de rigidesa de reglaments, execució tècnica i tàctica i adaptar reglaments, espais ... per aconseguir el màxim nivell de participació.
5. Els eecc són un contingut important pel que fa a les relacions d'integració, col·laboració i oposició.

REFLEXIÓ PERSONAL

CONSIDERACIONS PRÈVIES

És evident i indiscutible que els esports col·lectius són un dels continguts que motiven més els alumnes de secundària, però no podem caure en el tòpic de treballar solament aquest contingut; de fet comparteix "espai" amb quatre blocs més de continguts i el currículum prescriptiu no quantifica les unitats didàctiques ni l'adjudicació temporal que cal dedicar a cadascun.

Per això, sóc dels que penso que una programació d'Educació Física equilibrada per a la secundària, aproximadament ha de tenir la següent assignació temporal:

- condició física i salut   20% 56 h.
- jocs   10% 28 h.
- esports   40 % 112 h.
- expressió corporal   20% 56 h.
- activitats al medi natural   10% 28 h.

Així doncs suggereixo que tindriem vuit unitats didàctiques (una a cada crèdit) de 14 h. dedicades als esports.... **però compte ! d'esports no solament n'hi ha de col·lectius !** també és bo i adequat treballar esports individuals com l'atletisme o amb implements com el bàdminton. Sí que és cert que per les condicions de treball (material, instal·lacions, nombre d'alumnes per classe ...), és més fàcil treballar esports col·lectius.

Recollint la primera consideració que els esports són el contingut que motiva més als alumnes, i cal aprofitar-ho, cada crèdit podria tenir 3 unitats didàctiques:

- U.D. 1 de 14 h. Un esport
- U.D. 2 de 10 h. Altres continguts
- U.D. 3 de 10 h. Altres continguts

A la vegada, hi ha esports col·lectius que precisen d'un nivell d'agilitat i destresa més elevat, i altres que impliquen un nivell tècnic i de relació més bàsic, per tant caldrà tenir-ho en compte a l'hora de treballar un o altre esport a cada nivell d'Eso.

També considero que és bo incloure esports que els alumnes desconeguin, ja que així tindrem una homogeneïtat de nivells que facilitarà l'aprenentatge i l'assoliment dels objectius plantejats.

QUINS ESPORTS TREBALLAR, I A QUIN NIVELL?

Un cop fetes aquestes consideracions, la **meva** proposta de 8 unitats didàctiques de 14 h. d'esports (sis col·lectius, un de raqueta i un individual) per a tota l'Eso, és la següent:

	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO
CRÈDIT 1	Korfbal	Beisbol	Handbol	Voleibol
CRÈDIT 2	Atletisme(*)	Bàsquet	Bàdminton(*)	Rugbi

(*) No són esports col·lectius

COM TREBALLAR ELS ESPORTS COL·LECTIUS A L'ESO?

A l'etapa Primària es treballen els Jocs esportius , mentre que a secundària els esports , sense que aquests es considerin una "forma" superior de joc.

Tot i que el terme esport du implícita l' estandarització (regulació per part de les federacions, reglament molt definit ...), els esports dins l'educació física a qualsevol etapa no cal que:

- apliquin el reglament de forma estricta
- persegueixen l'espectacle
- estiguin condicionats als processos socioeconòmics i de consum

Per això mateix crec que es bo plantejar els esports amb tasques de 2x2, 3x3 o 4x4, tot agrupant els alumnes per nivells, i utilitzant estructures comunes tal com planteja *Laurent Bengué (veure l'apartat del marc teòric "Ensenyament dels esports col·lectius: ensenyament transversal)*.

Pel que fa a la competició, cal aprofitar la motivació afegida que comporta, però mai orientar-la com una finalitat en si mateixa.

4. CONCLUSIONS

Un cop acabat el treball, cal recuperar els objectius plantejats inicialment per tal de valorar si s'han assolit. En aquest cas, cal recordar que l'objectiu principal era establir un **marc teòric** sobre els esports col·lectius, enriquit amb una enquesta d'opinió a diferents docents d'Educació Física de Catalunya i confeccionar un **espai web** amb un centenar de recursos majoritàriament en català, per tal de treballar aquests esports a les sessions d'Educació Física de Secundària.

Així doncs, he intentat agrupar les conclusions a partir de diferents aspectes.

PEL QUE FA A L'ENQUESTA

Tot i tenir present que aquest no ha estat un treball d'investigació, sí que he fet una enquesta d'opinió per veure/copsar el parer d'alguns professionals de l'ensenyament de l'Àrea d'Educació Física, per tal de veure com orienten el treball dels esports col·lectius com a contingut curricular a l'ESO.

El format de l'enquesta "electrònica", mitjançant un formulari web senzill de 10 preguntes, amb possibilitat de fer comentaris a les respostes que triaven els enquestats, penso que ha estat molt encertat, ja que vaig enviar el correu electrònic per contestar l'enquesta a una seixantena de centres i m'han arribat 36 respostes, i d'aquestes, 23 dels enquestats han manifestat l'interès de rebre informació sobre el portal web i el treball un cop finalitzat.

Em permeto de suggerir per a altres Llicències d'Estudis i treballs similars que contemplin la possibilitat de passar una enquesta, que haurien de triar aquest sistema, ja que és molt més pràctic, ràpid, efectiu, barat i ecològic que no pas enviar una enquesta en format paper als centres i que un cop respost, l'hagin de retornar per correu postal.

PEL QUE FA ALS RECURSOS EXISTENTS A LA XARXA

A Internet hi ha molta informació i molts recursos utilitzables per ajudar als professors/es d'Educació Física a desenvolupar el currículum prescriptiu. Evidentment el percentatge aprofitable -sempre segons el meu criteri-, no és gaire gran, atès que hi ha molts enllaços cap a recursos que no s'actualitzen, en alguns cal estar registrat per tenir-hi accés, altres són molt antics ...

Per tant ha estat complex trobar recursos amb una certa qualitat, ben estructurats, pràctics, de fàcil accés i de comprensió ràpida, que és el que sovint necessitem quan fem una recerca a la xarxa que ens pugui ajudar.

Crec que gairebé tots els recursos que recull aquest portal web, resultant del treball, són pràctics i d'aplicació directa com a suport tant pel desenvolupament curricular del contingut d'Esports Col·lectius com per preparar o completar les sessions de pràctica diària amb els alumnes.

En aquest portal web hi ha:

- extractes de reglament d'un esport en un o dos fulls
- vídeos curts d'elements tècnics
- jocs i exercicis

- progressions d'aprenentatge
- informació teòrica dels esports i la seva tècnica
- quadrants de competició
- unitats didàctiques desenvolupades
- fòrums específics d'un esport que poden possibilitar contactes i possibilitat de compartir materials
- variants d'esports adaptats a les instal·lacions que tenen la majoria de centres
- gràfics dels terrenys de joc
- activitats teòriques per fer a l'aula
- la web oficial de la federació catalana de cada esport
- eines comuns
- etc.

PEL QUE FA ALS RECURSOS EN CATALÀ

M'ha sorprès la manca de recursos existents -de qualitat- en català, fins al punt que algunes federacions catalanes d'esports col·lectius no disposen del reglament del seu esport o d'un extracte del reglament en català.

El projecte, inicialment, estava plantejat de manera que acabés recollint recursos majoritàriament -en un 90%- en català, però això ha estat impossible; el treball finalment recull un 70% de materials en català, i el 30% restant en altres idiomes - castellà, anglès i altres-.

Així doncs he prioritzat incorporar alguns recursos útils, pràctics i de qualitat, tot i ser en altres idiomes, per davant d'altres que eren en català però que no complien aquests requisits.

DIFUSIÓ DEL TREBALL REALITZAT I CONTINUÏTAT

En el moment d'iniciar el treball ja tenia clara la difusió que en faria, sempre utilitzant majoritàriament la xarxa com a eina molt potent per difondre un treball d'aquestes característiques; així doncs ja quan vaig passar l'enquesta, hi havia una pregunta final on demanava:

Si estàs interessat a rebre els resultats de l'enquesta, així com informació (url) referent al treball un cop acabat, indica'm la teva adreça de correu electrònic.

Uns 25 enquestats han mostrat aquest interès. Amb això, més que una difusió massiva, m'he assegurat que he difós el treball a aquells que hi estaven interessats.

També he fet presentacions a dos Instituts, en un que hi havia treballat i en el que treballa actualment. L'assistència no ha estat gaire massiva però, en faig una valoració positiva. (Adjunto fulls d'assistència d'aquestes presentacions als annexos).

La tercera via de difusió ha estat donar d'alta a buscadors i espais específics d'ensenyament i d'esports, l'url on està l'espai web amb els enllaços cap als recursos www.xtec.cat/~ebarcelo/ .

Per últim també he enviat un correu electrònic a la seixantena de centres als quals vaig enviar l'enquesta en el seu moment, comunicant que si estan interessats en una xerrada presencial es posin en contacte amb mi.

La meva intenció és que aquest espai web resultant del treball, sigui viu i estigui actualitzat mensualment, de manera que els enllaços que deixin d'estar disponibles o que donen errada, caldrà substituir-los per altres actius, actuals i que aportin coses noves.

Pel que fa a la continuïtat de la feina feta, crec que es podrien anar creant espais d'altres continguts curriculars de l'Educació Física a l'ESO: esports individuals, qualitats físiques bàsiques ... de manera que tots junts suposessin un espai de referència per als docents d'aquesta àrea.

5. FONTS DOCUMENTALS – BIBLIOGRAFIA

La base de les fonts documentals per a l'elaboració del treball, ha estat la xarxa, tot i així he utilitzat uns quants llibres que m'han ajudat a establir el marc teòric.

- **Bayer, Claude.** "*L'enseignement des jeux sportifs collectifs*"
Editorial Vigot. Paris 1995

Fa aportacions diverses sobre l'ensenyament dels esports col·lectius.

- **Bengué, Laurent.** "*Fundamentos transversales para la enseñanza de los deportes de equipo*"
[Editorial Inde](#) . Barcelona 2005

L'autor en aquest llibre ens planteja una nova manera d'ensenyar els esports col·lectius de forma transversal, és a dir, no ensenyant les tècniques concretes de cada esports sinó treballant aspectes comuns a tots ells.

- **Blázquez, Domingo.** "*Iniciación a los deportes de equipo.*"
Ediciones Martinez Roca. Barcelona 1986.

És un llibre de jocs per a la iniciació als esports col·lectius de gran utilitat per a les primeres fases de l'ensenyament.

- **García Eiroá, Jesús.** "*Deportes de equipo*"
[Editorial Inde](#) . Barcelona 2000

Parla d'aspectes tàctics comuns a molts esports col·lectius i allò que és més important en les diferents fases d'aprenentatge.

- **Graça, Amândo – Javier Olivera.** "*La enseñanza de los Juegos deportivos*"
Editorial Paidotribo 1997

Fa aportacions diverses sobre l'ensenyament dels esports col·lectius.

- **Gomez Rodríguez, Javier.** Il·lustracions.
Il·lustrador especialista en publicacions esportives.

És l'il·lustrador que m'ha cedit i autoritzat a incorporar gràfics seus a l'espai web.

- **Parlebas, Pierre.** "*Juegos deporte y sociedad: léxico de praxiología motriz*"
Editorial Paidotribo. Barcelona 2001

Es tracta d'un llibre bàsicament de terminologia que m'ha ajudat a centrar i definir termes com exercici, joc, esport, col·lectiu, ... A la vegada també hi podem trobar diferents classificacions dels esports col·lectius.